

Một vài kinh nghiệm quản lý sinh viên quốc tế tại Ký túc xá Học viện Báo chí và Tuyên truyền

● THS LÊ KHÁNH LỘC

Học viện Báo chí và Tuyên truyền

Hội nhập quốc tế trong lĩnh vực giáo dục, đào tạo, các trường đại học, học viện ngày càng nhận thêm nhiều sinh viên quốc tế đến học tập. Sinh viên quốc tế thường sống trong ký túc xá, dẫn đến việc quản lý sinh viên tại đây cũng xuất hiện những vấn đề mới mẻ, khó khăn, phức tạp. Trong bối cảnh chung đó, sự quản lý sinh viên quốc tế tại Học viện Báo chí và Tuyên truyền cũng không ngoại lệ. Tuy nhiên, cho đến nay, Học viện Báo chí và Tuyên truyền đã giữ vững và phát triển được những thành tích trong công tác quản lý sinh viên quốc tế. Qua thực tế công tác quản lý, tác giả bài viết chia sẻ một số kinh nghiệm cần yếu của hoạt động quản lý sinh viên quốc tế tại ký túc xá, Học viện Báo chí và Tuyên truyền.

Phòng Quản lý Ký túc xá có chức năng tham mưu giúp Ban Giám đốc Học viện Báo chí và Tuyên truyền trong việc quản lý điều hành mọi hoạt động diễn ra trong khu vực ký túc xá (KTX) theo đúng qui định hiện hành; Tổ chức quản lý chỗ ở, sinh hoạt và học tập của sinh viên, học viên nội trú đảm bảo an ninh trật tự, vệ sinh, an toàn nhằm xây dựng KTX thành môi trường giáo dục lành mạnh, văn hoá; và cảnh quan môi trường xanh, sạch, đẹp. Bắt đầu từ năm 1999 đến nay, Phòng được Học viện giao nhiệm vụ quản lý và phục vụ lưu học sinh nước ngoài đang học tập tại Học viện. Một số kinh nghiệm mà chúng tôi chia sẻ phần nào giúp các trường đại học, học viện cũng như cán bộ, nhân viên hiểu rõ hơn công việc và những khó khăn trong quá trình quản lý lưu học sinh tại ký túc xá.

Thứ nhất, kinh nghiệm về việc giữ vững an ninh, trật tự trong khu lưu học sinh quốc tế

Trung công tác quản lý ký túc xá (KTX), việc giữ vững an ninh trật tự là nhiệm vụ quan trọng hàng đầu. Nhưng không phải trường đại học nào nhiệm vụ này cũng được hoàn thành tốt. Ở những trường có sinh viên quốc tế, việc giữ gìn an ninh, trật tự càng không đơn giản. Bởi lẽ, đây là công việc không chỉ cần đến trách nhiệm, lương tâm mà còn cần cả nghiệp vụ an ninh, trật tự.

Để quản lý KTX tốt bên cạnh việc xây dựng nội quy và yêu cầu mỗi cán bộ, nhân viên, sinh viên, học viên phải thực hiện còn là việc xây dựng các giải pháp có tính chất nghiệp vụ - an ninh.

Với quan điểm đó, việc phổ biến kiến thức an ninh đến mọi cán bộ kể cả lao động hợp đồng được Phòng Quản lý KTX đề cao. Vì vậy, việc phổ biến các nguyên tắc, quy tắc an ninh sơ đẳng đã được thực hiện (lồng ghép trong các buổi họp hành chính, họp chỉ bộ và các cuộc họp đột xuất để giải quyết những vấn đề phát sinh). Phòng Quản lý KTX đã phối hợp với lực lượng an ninh trên địa bàn, mời báo cáo viên. Mỗi lần phổ biến kiến thức như vậy, phòng đặt ra những mục tiêu cụ thể với những tình huống, bài học, giải pháp mang tính thực tiễn cao. Không đặt những giả định mang tính "lý thuyết", không nêu những tình huống chưa xảy ra, ngược lại, Phòng Quản lý KTX chủ động lựa chọn những tình huống khó, đã có đề cán bộ, nhân viên thảo luận, trao đổi, đưa ra các giải pháp mới - đó phải là những giải pháp được đánh giá dưới góc độ của khoa học an ninh. Sau đó, so sánh với cách giải quyết "dân sự" (đã từng được áp dụng) để có những bài học bổ ích, sâu sắc, thiết thực trong việc giải quyết những vấn đề sắp tới.

Tiếp đó là cách thức xây dựng phương án với các

tình huống giả định nhưng có khả năng xảy ra. Với việc có sẵn những phương án như vậy, trong trường hợp có tình huống đột xuất xảy ra với sinh viên quốc tế, cán bộ, nhân viên có thể xử lý nhanh, chính xác và đúng luật quốc gia, quốc tế.

Cùng với đó là sự phối hợp chặt chẽ của Phòng Quản lý KTX với lực lượng an ninh địa phương, đó là công an phường và quận. Có thể nói, đây là “đội quân” mà Phòng Quản lý KTX xác định là “chủ lực” trong việc phối - kết hợp với KTX để giải quyết những tình huống an ninh phức tạp vượt tầm kiểm soát của phòng.

Thứ hai, kinh nghiệm phát huy nếp sống văn minh khu sinh viên quốc tế.

Nếp sống văn minh của môi trường sống đều được quyết định bởi các yếu tố: thuận tiện (với nhu cầu sinh hoạt), phù hợp (với văn hóa của quốc gia có lưu học sinh nước ngoài), hài hòa (với cơ sở vật chất của nước sở tại). Đây là ba yếu tố không thể tách rời nếu muốn xây dựng một môi trường đáp ứng được yêu cầu về sự văn minh trong lối sống.

Việc xây dựng môi trường của khu lưu học sinh quốc tế phù hợp với văn hóa của nước bạn là vô cùng quan trọng. Bởi lẽ, hai yếu tố thuận tiện và hài hòa (với cơ sở vật chất nước sở tại) là yếu tố kỹ thuật, dễ thực hiện hơn so với yêu cầu xây dựng môi trường sống phù hợp với văn hóa nước bạn.

Có thể khẳng định rằng, tiếp nhận lưu học sinh quốc tế không phải chỉ là sự tiếp nhận một sinh viên đơn thuần mà đi cùng với họ là hình bóng của văn hóa nước bạn. Chúng ta tiếp nhận sinh viên nước ngoài tức là *cùng lúc* tiếp nhận những yếu tố của nền văn hóa nước bạn đi cùng sinh viên đó. Do vậy, việc tôn trọng văn hóa đất nước có lưu học sinh là điều tối quan trọng để duy trì tình hữu nghị, sự ổn định an ninh văn hóa - tư tưởng và sự văn minh trong nếp sống của khu nội trú có sinh viên quốc tế.

Để thực hiện được nhiệm vụ này, Phòng Quản lý KTX đã tìm hiểu kỹ về văn hóa nước bạn. Bởi đối tượng sinh viên quốc tế của Học viện là sinh viên Lào nên bên cạnh việc tham gia các hội thảo về văn hóa Lào, cán bộ lãnh đạo Phòng Quản lý KTX còn trực tiếp đi thực tế tại đất nước bạn - Lào. Qua thực tế chúng tôi nhận thấy: sinh viên Lào có tính cộng đồng

cao; tư duy mang ảnh hưởng của Phật giáo, lối sống ôn hòa. Hiểu được đặc điểm văn hóa, sinh viên Lào như vậy rất có ý nghĩa trong việc tổ chức thực hiện cách sắp xếp, tổ chức nếp sinh hoạt cho các lưu học sinh Lào.

Tính cộng đồng cao của sinh viên Lào được thể hiện cụ thể như: yêu thích các hoạt động tập thể (các môn thể thao tập thể như bóng đá, bóng chuyền, bóng rổ...); văn nghệ: múa tập thể với các điệu múa truyền thống, dân gian Lào; sinh hoạt tập thể: lễ hội dân tộc được tôn sùng, tham quan, du lịch...; tư duy Phật giáo được thể hiện ở tín ngưỡng thờ Phật (đi chùa) và một số lễ hội đậm tính Phật giáo (lễ hội té nước, tắm Phật); lối sống ôn hòa: không bon chen, đồ kỵ, sẵn sàng chấp nhận để thích nghi với khó khăn; luôn hòa đồng, vui vẻ, đoàn kết với nhau.

Với những đặc điểm đó, KTX đã tạo một “Không gian mở” để sinh viên Lào dễ hòa nhập với môi trường mới. Trong thực tế quản lý sinh viên Lào tại KTX, cần kết hợp của các biện pháp như sau:

- Sắp xếp hợp lý, khoa học số sinh viên trong một phòng, một khối và một khoa trên nguyên tắc tôn trọng đề nghị của ban đại diện lưu học sinh;
- Tạo không gian sinh hoạt cộng đồng: tăng một đa chức năng với hội trường rộng, thoáng có thể học tập, hội họp, văn nghệ...; sân thể thao;
- Trên mỗi tầng đều bố trí một phòng khách - đó vừa là sự tôn trọng vừa là sự đáp ứng nhu cầu giao lưu, tiếp bè bạn của sinh viên quốc tế.

Bên cạnh đó, Phòng Quản lý KTX luôn đáp ứng đầy đủ những yêu cầu về văn hóa tinh thần cũng như nhu cầu tín ngưỡng (trong các ngày lễ hội), ví dụ: lễ hội té nước cầu may (ngày Tết cô truyền); văn nghệ (chào mừng quốc khánh Lào, ngày nhà giáo Việt Nam).

Thứ ba, kinh nghiệm trong việc tôn trọng văn hóa, phong tục tập quán nước bạn gắn với duy trì nghiêm nội quy KTX

Việc tôn trọng văn hóa, phong tục, tập quán nước bạn và việc giữ nghiêm kỷ cương KTX là hai vấn đề không dễ đồng nhất với nhau. Trong quản lý, nếu quá đề cao phong tục nước bạn thì sẽ mất đi tính thống nhất trong việc duy trì nội quy mà Học viện và Phòng Quản lý KTX đặt ra; nhưng nếu đơn thuần về quản

lý hành chính, lưu học sinh sẽ bị “tước” mất môi trường văn hóa - nhu cầu tinh thần của mỗi con người. Điều này sẽ dẫn đến sự giao động về tư tưởng trong khối lưu học sinh. Vậy bằng cách nào để giải quyết được hai vế của vấn đề trên? Đây là một bài toán khó song không có nghĩa là không tìm thấy lời giải đáp. Các biện pháp sau đã được đặt ra:

Một là, tạo ra một không gian mở trong nơi ở của lưu học sinh; tạo điều kiện để sinh viên nước ngoài thực hiện các nghi lễ tín ngưỡng hoặc nhu cầu tinh thần trong các lễ hội là việc không thể không thực hiện một cách nghiêm túc;

Hai là, tạo điều kiện để lưu học sinh nước ngoài giao lưu với sinh viên Việt Nam thông qua các hoạt động thể dục - thể thao, văn hóa - văn nghệ;

Ba là, tạo “sân chơi” để lưu học sinh nước ngoài và sinh viên Việt Nam tiếp xúc, giới thiệu, thể hiện đặc trưng văn hóa của mỗi dân tộc, quốc gia;

Bốn là, mở rộng mối quan hệ hợp tác với các trường đại học, học viện trên địa bàn để lưu học sinh có điều kiện giao lưu với nhau.

Trong tất cả các hoạt động trên, Phòng Quản lý KTX đã chủ động kết hợp với Phòng Hợp tác quốc tế tham gia với các tư cách hoặc là người chỉ đạo hoặc là người tham dự. Như vậy, lưu học sinh sẽ nhận thấy cán bộ Phòng Quản lý KTX, phòng Hợp tác quốc tế gần gũi, quan tâm thiết thực đến các em.

Bên cạnh đó, Phòng Quản lý KTX luôn đề cao vai trò của ban đại diện lưu học sinh. Sự lắng nghe và thấu hiểu những nguyện vọng của các em đã khuyến cho công tác quản lý lưu học sinh trở nên thuận lợi hơn rất nhiều. Đối với những nguyện vọng phù hợp với văn hóa Lào nhưng vượt quá nội quy, chúng tôi tìm cách giải thích thấu lý, đạt tình. Cách giải thích vừa dựa trên nguyên tắc đề ra, vừa dựa trên sự cảm thông, chia sẻ với phong tục văn hóa nước bạn đã khiến các em có những nhận thức đúng về “ngưỡng” của cái “được” và “không được” mà “biên độ” của các quy pháp luật cho phép.

Thứ tư, kinh nghiệm trong việc xây dựng môi trường hài hòa giữa văn hóa Việt Nam và văn hóa nước bạn

Phòng Quản lý KTX nhận thấy, khu tòa nhà - nơi ở của các lưu học sinh đã độc lập, riêng biệt thì sân

chơi phải chung với khu vui chơi, khu tập thể dục, thể thao của sinh viên Việt Nam. Mặc dù, có sự phân biệt (trương đôi) giữa sân chơi của sinh viên Lào với Việt Nam, nhưng trên thực tế, sinh viên hai nước vẫn có thể tham gia các hoạt động chung trên khu sân tập thể dục, sân thi đấu bóng rổ, bóng chuyền.

Không chỉ chơi chung trong một phạm vi không gian, sinh viên hai nước vẫn có thể cùng chơi trong một hoạt động thể thao, hoặc các hoạt động tập thể khác.

Hơn nữa, trong nội quy dành cho sinh viên quốc tế, Phòng Quản lý KTX không xây dựng nội quy cứng nhắc. Chúng tôi vẫn dành một khung thời gian nhất định để sinh viên Việt Nam có thể sinh hoạt ngoại khóa, học tập cùng với sinh viên Lào hoặc ngược lại. Với nội quy vừa chặt chẽ vừa linh hoạt về giờ giấc ra vào khu quốc tế, cả sinh viên Việt Nam cũng như sinh viên Lào đều thấy thoải mái khi luôn có sự giao lưu, kết nối, vừa đảm bảo an toàn lại vừa có điều kiện tìm hiểu văn hóa của nhau.

Thêm nữa, trong bản nội quy chi tiết đối với nội bộ khu lưu học sinh, Phòng Quản lý KTX kết hợp giữa sự hiểu biết văn hóa nước bạn và ý kiến của ban đại diện lưu học sinh để sàng lọc, lựa chọn những điều vừa phù hợp với sinh viên Lào vừa phù hợp các điều khoản trong quản lý lưu học sinh nước ngoài tại Việt Nam.

Trên đây là những kinh nghiệm bước đầu mà chúng tôi tích lũy được trong quá trình tham gia quản lý lưu học sinh Lào. Nhưng, dù kinh nghiệm có dày đến đâu, dù kỷ cương có chặt đến đâu, dù sự sâu sát thực tế có tỉ mỉ đến đâu nhưng nếu không có tình thương - sự rộng rãi là nền tảng cho tình nhân văn trong mỗi cán bộ quản lý thì mọi kinh nghiệm vừa nêu cũng chỉ là lý thuyết.

Trên thực tế, mỗi cán bộ, nhân viên trong Phòng Quản lý KTX đều thấu hiểu được nỗi nhớ nhà, nhớ quê hương của các lưu học sinh; thấu hiểu và chia sẻ với các em những khó khăn khi phải làm quen với một môi trường mới từ khí hậu, văn hóa, phong tục tập quán, ngôn ngữ, lối sống; chia sẻ với các lưu học sinh về những vất vả trong môn học, cách học mới... Đó là tình người thấm đượm và bao trùm lên tất cả những kinh nghiệm mà chúng tôi vừa chia sẻ. Đó cũng là chìa khóa của thành công để công tác quản lý sinh viên nước ngoài đạt kết quả tốt.